Lietas arhīva Nr. C-1842-18/4
ECLI:LV:VRT:2018:0910.C71184218.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Limbažos 2018.gada 10.septembrī

Vidzemes rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A.Grīnberga
ar sekretāri L.Brunēvicu
piedaloties prasītājas pārstāvei R.Zepai, atbildētāja Valsts zemes dienests pārstāvei D.Vadonei,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. C/ prasībā pret Valsts zemes dienestu un Madonas novada pašvaldību par īpašuma tiesību atjaunošanu uz nekustamo īpašumu.

Aprakstošā daļa

/pers. C/ (turpmāk prasītājs) cēlusi tiesā prasību pret Valsts zemes dienestu un Madonas novada pašvaldību (turpmāk atbildētāji), lūdz atjaunot prasītājai īpašuma tiesības uz mantojamo /pers. D/ piederošo /adrese/ zemi 9 ha platībā, kadastra apzīmējums /numurs A/.

Prasība pamatota ar apstākļiem, ka zemes reformas laikā 1994.gada 21.martā iesniegusi iesniegumu Madonas rajona Dzelzavas pagasta Tautas deputātu padomei par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu uz mantojamo /pers. D/ piederošo /mājas nosaukums/ zemi 9 ha kopplatībā, kas atrodas Madonas rajona Dzelzavas pagastā. Iesniegums reģistrēts zemes komisijā ar Nr.l22. Iesnieguma norādījusi, ka prasītāja ir zemes īpašnieka mazmeita, ka 2 ha no pieprasītās zemes piešķirti pastāvīgā lietošanā no 1992.gada. Zemes komisijai iesniegusi arī Latvijas Valsts vēstures arhīva 1991.gada 27.novembrī izdoto izziņu Nr.Par-2921/12 par nekustamā īpašuma piederību, kur norādīts, ka /adrese/ īpašnieks bijis /pers. D/. 1991.gada 20.jūnijā lūgusi Dzelzavas pagasta zemes komisijai piešķirt 2 ha no /mājas nosaukums/ māju zemes pastāvīgā lietošanā. Ar Madonas rajona Dzelzavas pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 11.sesijas lēmumu Nr.3 1991.gada 18.decembrī tika piešķirta zeme pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju no 1992.gada piemājas saimniecības izveidošanai. Saskaņā ar 1991.gada 18.jūnijā sastādīto zemes lietojuma robežu ierādīšanas aktu, pastāvīgā lietošanā piešķirtā /mājas nosaukums/ māju zeme 2 ha platībā ierādīta dabā. Pēc mantojamās zemes pieprasīšanas turpinājusi meklēt arhīvos ziņas par īpašuma piederību uz 1941.gadu un radniecību ar bijušo zemes īpašnieku /pers. D/. Īpašuma tiesību atjaunošana uz mantojamo Dzelzavas pagasta /mājas nosaukums/ zemi ieilgusi. Prasītājas neizpratnes un neinformētības dēļ līdz 1996.gada 1.jūnijam īpašuma tiesību atjaunošanai nepieciešamos dokumentus nav iesniegusi zemes komisijā. Lai nokārtotu mantojamās /mājas nosaukums/ zemes un ēku lietu, 2011. un 2014.gadā papildus pieprasījusi ziņas no Latvijas Nacionālā arhīva par īpašuma piederību, kā arī no Madonas novada Dzimtsarakstu nodaļas radniecības dokumentus ar bijušo zemes īpašnieku /pers. D/. 2011.gada 13.jūlijā Latvijas Nacionālais arhīvs izdeva izziņu Nr.5-V-3341 "Par nekustamā īpašuma piederību sniedzot ziņas par /adrese/ Nr.103F,103Fa" 9,00 ha platībā piederību /pers. D/uz 1926.gada 12.augusta izpirkšanas līguma pamata. 2011.gada 13.jūlija arhīva izziņā Nr.5-V-3341/1 "Par ēkām" norādīts, ka /adrese/ īpašnieks bijis /pers. D/. Īpašuma kopplatība 24,22 pūrvietas. 1920.-1934.gadā uzcelta viena koka dzīvojamā ēka ar divām istabām, viena koka seklā kūts (stallis), viena koka klēts, viens koka labības šķūnis, divi koka citi šķūņi. Zem viena jumta celta viena klēts un šķūnis. Latvijas Nacionālais arhīvs 2014.gada 22.augusta izziņā Nr.8.2-4/V-403a "Par īpašuma piederību" norādījis, ka Madonas rajona Dzelzavas ciema saimniecību uzskaites 1956.-1958.g.grāmatā saimniecība /mājas nosaukums/ reģistrēta kā kolhoznieku saimniecība un kā saimniecības galva reģistrēts /pers. D/ /dēls/ dēls. Kā ģimenes locekle reģistrēta sieva /pers. I/ meita, kura pēc /pers. D/ nāves 1957.g.oktobrī ierakstīta kā ģimenes galva. /pers. D/ miris 1957.gada 22.oktobrī. Viņa sieva /pers. I/ mirusi 1965.gada 25.septembrī. /pers. D/ un /pers. I/ meita, prasītājas māte /pers. K/ mirusi 1986.gada 10.augustā. 2014.gada septembrī saņēmusi Madonas novada pašvaldības Dzelzavas pagasta pārvaldes paziņojumu par zemes pastāvīgās lietošanas tiesību uz zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /numurs B/,0 ha platībā izbeigšanu. Vienlaicīgi saņēmusi 2014.gada 15.septembra lauku apvidus zemes nomas līgumu Nr.2.4.7./69-14 par 1,9 ha zemes Dzelzavas pagasta /mājas nosaukums/ nomu. 2017.gada 28.novembrī no arhīva saņēmusi Madonas rajona Dzelzavas pagasta Zemes komisijas 1996.gada 10.septembra lēmumu Nr.5.6. "Par īpašuma tiesību noraidīšanu uz mantojamā esošo zemi". Īpašuma tiesību atjaunošanas noraidījums uz mantojamo zemi pamatots ar pierādījumu trūkumu par zemes īpašnieka miršanas faktu un radniecību. 2017.gada 29.novembrī apstiprināta mantojuma tiesībās uz /pers. I/ visu atstāto mantojumu. Zemes īpašnieks /pers. D/ bijis prasītājas vecaistēvs, prasītājas mātes /pers. L/ dzimušas /uzvārds/, pēc laulībām /uzvārds/ un /uzvārds/, tēvs. Ar Madonas novada Dzimtsarakstu nodaļas 2011.gada 7.jūlija izziņu Nr.3.2/160 un 2017.gada 5.decembra izziņu Nr.71.2-16/631 pierādīts, ka 1915.gada 23.martā dzimušās /pers. L/ vecāki ir /pers. D vecāki/ un viņa sieva /pers. I/, dzimusi /uzvārds/. Ieraksts Nr.34 par /pers. L/ dzimšanu 1915.gada 23.martā Cesvaines ev-luterāņu draudzes 1915.gadā dzimušo reģistrā veikts 1915.gada 10.maijā. /pers. L/ 1939.gada 10.aprīlī reģistrējusi laulību ar /pers. P/ un mainījusi uzvārdu uz /uzvārds/. 1947.gada 2.maijā /pers. L/ reģistrējusi laulību ar /pers. S/, mainījusi uzvārdu uz /uzvārds/. Madonas rajona TDP Dzimtsarakstu nodaļas 1992.gada 12.februārī izdotā dzimšanas apliecības V-ME Nr.476708 apliecina, ka 1955.gada 3.decembri dzimusī /pers. U/ ir /pers. K/ un /pers. S/ meita, un 1983.gada 31.decembrī reģistrējusi laulību ar /pers. V/, mainot uzvārdu no /uzvārds/. Lai gan Madonas novada pašvaldības Dzelzavas pagasta pārvalde 2014.gada 27.augustā pieņēmusi lēmumu par lietošanas tiesību izbeigšanu uz zemi un zemes piekritību pašvaldībai, nepastāv likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 6.panta trešajā daļā noteiktie ierobežojumi īpašuma tiesību atjaunošanai prasītājai uz mantojamo zemi /mājas nosaukums/ 9 ha platībā, kadastra numurs /numurs A/.

Prasītāja lietā iesniegusi prasības precizējumu, lūdzot atjaunot īpašuma tiesības uz zemi 1,9 hektāru platībā, kas piešķirta prasītājai pastāvīgā lietošanā 1991.gada 18.decembrī ar Madonas rajona Dzelzavass pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 11.sesijas

lēmumu, kadastra numurs /numurs C/.

Atbildētājs Valsts zemes dienestu Vidzemes reģionālā nodaļa rakstveida paskaidrojumā norāda, ka prasību atzīst daļēji. Ņemot vērā, ka prasītāja ar prasības pieteikumam pievienotajiem dokumentiem ir pierādījusi radniecību ar bijušo zemes īpašnieku /pers. D/, viņai būtu atjaunojamas īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma /mājas nosaukums/ zemi ar kadastra apzīmējumu /numurs D/,9 hektāru platībā, ja tiek atcelts Madonas novada pašvaldības 2014.gada 26.jūnija lēmums Nr.538, ar kuru prasītājai izbeigtas pastāvīgās lietošanas tiesības uz zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /numurs C/.

Atbildētājs Madonas novada pašvaldība savā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka atbildētājam iebildumu faktiski nav, ja prasītājai tiek atjaunotas īpašuma tiesības uz zemi 1,9 hektāru platībā ar kadastra apzīmējumu /numurs C/.

Prasītāja pārstāvis tiesas sēdē prasību uzturēja spēkā. Savos paskaidrojumos atsaucās uz prasības pieteikumā un prasības precizējumā norādītajiem apstākļiem.

Lietā saņemts Madonas novada pašvaldības iesniegums ar lūgumu izskatīt lietu bez pašvaldības pārstāvja klātbūtnes, papildus norāda, ka uztur spēkā rakstveida paskaidrojumā minēto. Atbildētājs Madonas novada pašvaldības pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. Tiesa nolēma skatīt lietu bez minēto lietas dalībnieka pārstāvja klātbūtnes.

Atbildētāja Valsts zemes dienestu pārstāvis tiesas sēdē paskaidroja, ka prasība ir apmierināma pie nosacījuma, ja tiek atcelts Madonas novada pašvaldības lēmums.

Motīvu daļa

Tiesa uzklausījusi puses, iepazinusies ar lietas materiāliem, atzīst, ka prasība ir apmierināma.

Atbilstoši likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 3.panta noteikumiem mantojuma tiesību realizēšana uz zemi notiek speciālos Latvijas Republikas likumos noteiktajos termiņos un kārtībā, piemērojot Civillikuma normas tajās mantošanas attiecībās, kas nav reglamentētas minētajos speciālajos likumos.

Saskaņā ar likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 8.panta pirmo daļu, īpašuma tiesības uz zemi apliecina valsts arhīva izziņa, izraksts no pēdējā ieraksta zemes grāmatā vai cita zemes īpašuma tiesības apliecinoša dokumenta vai arī tiesas spriedums.

Likums "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 5.pants noteic, ka zemes īpašuma tiesības atjaunojamas uz personiskā pieprasījuma pamata bijušajiem zemes īpašniekiem, kuru īpašumā zeme Latvijas Republikā bija 1940.gada 21.jūlijā, vai viņu mantiniekiem saskaņā ar Latvijas Republikas 1937.gada Civillikumu. Likuma 8.pants noteic, ka īpašuma tiesības uz zemi apliecina valsts arhīva izziņa, izraksts no pēdējā ieraksta zemes grāmatā vai cita zemes īpašuma tiesības apliecinoša dokumenta vai arī tiesas spriedums.

Saskaņā ar likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 2.panta 1. un 2.punktu, zemes privatizācija notiek, ievērojot Latvijas Republikas 1990.gada 21.novembra likumu "Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos", atjaunojot zemes īpašuma tiesības bijušajiem zemes īpašniekiem, kam tās bija 1940.gada 21.jūlijā, vai viņu mantiniekiem.

Latvijas Nacionālais arhīvs 2011.gada 13.jūlija izziņā Nr.5-V-3341 par nekustamā īpašuma piederību norādījis, ka arhīva fonda "Cēsu – Madonas zemesgrāmatu nodaļas dokumentos – "B" zemesgrāmatu 5036.nodalījumā ierakstīts nekustams īpašums /mājas nosaukums/nr.103F, 103Fa", atdalīts no Dzelzavas muižas. Atrašanās vieta – Madonas apriņķis, Dzelzavas pagastā, platība 9 hektāri, uz 1926.gada 12.augusta izpirkšanas līguma pamata īpašuma tiesības apstiprinātas /pers. D/ dēlam. Vēlāk izdarītu īpašuma tiesības apstiprinošu ierakstu zemesgrāmatā nav.

Latvijas Nacionālais arhīvs 2011.gada 13.jūlija izziņā Nr.5-V-3341/1 par ēkām norādīts, ka arhīva fonda "Valsts statistikas pārvalde" dokumentos – 1939.gada 27.jūnijā sastādītā zemes īpašuma lapā redzams, ka Madonas apriņķa Dzelzavas pagasta /mājas nosaukums/ īpašnieks bijis /pers. D/, īpašuma kopplatība 24,22 pūrvietas. Laikā no 1920. gada līdz 1934.gadam uzcelta koka dzīvojamā ēka ar divām istabām, viena koka seklā kūts (stallis), viena koka klēts, 1 koka labības šķūnis, divi koka citi šķūņi, zem viena jumta celta viena klēts un šķūnis.

Latvijas Valsts vēstures arhīva 1991.gada 27.novembra izziņā Par-2921/12 par nekustamā īpašuma piederību norādīts, ka arhīva fonda "Valsts Statistikas pārvalde" dokumentos 1942.gada 17.jūlijā sastādītā zemes īpašuma lapā redzams, ka Madonas apriņķa Dzelzavas pagasta /mājas nosaukums/ īpašnieks 1939.gada bijis /pers. D/, 1942.gada – /pers. D/; īpašuma platība 17,22 pūrvietas.

Latvijas Nacionālais arhīvs 2014.gada izziņā Nr.8.2-4/V-403a par īpašuma piederību norādījis, ka Madonas rajona Dzelzavas ciema saimniecību uzskaites grāmatā 1956. - 1958.gadā reģistrēta saimniecība /mājas nosaukums/. Ierakstā par ģimenes galvu reģistrēts /pers. D/ dēls, saimniecības sabiedriskā grupa – kolhoznieku. Ģimenes locekļu saraksts: /pers. D/ /dēls/ dēls (dzimšanas gads 1869.gads) ģimenes galva, miris 1957.gada oktobrī; /pers. I/ meita (dzimšanas gads 1988.gads), sieva, pēdējais ieraksts – ģimenes galva; ēkas – dzīvojamā ēka uzbūvēta 1920.gadā, kūts – 1920.gadā, atrodas saimniecības personīgā īpašumā.

Saskaņā ar likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 20.panta ceturto daļu, dokumenti, kas apliecina zemes īpašuma vai mantošanas tiesības, bija iesniedzami attiecīgajai pagasta padomei ne vēlāk kā līdz 1996.gada 1.jūnijam. Šā termiņa nokavēšanas gadījumā zemes īpašuma tiesības var atjaunot tikai tiesa.

Tiesa uzskata, ka ar iepriekš minētajiem lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem ir pierādīts, ka laikā no 1920.gada līdz 1957.gadam /pers. D/ /dēls/ dēls ir bijis nekustamā īpašuma /mājas nosaukums/ Dzelzavas pagastā Madonas apriņķī, vēlāk rajonā, zemes īpašnieks, un proti, ir bijis arī zemes īpašnieks 1940.gada 21.jūlijā.

Prasītāja norāda, ka bijušais zemes īpašnieks /mājas nosaukums/ Dzelzavas pagastā Madonas apriņķī ir bijis prasītājas vecaistēvs-prasītājas mātes /pers. K/ tēvs. Pēc prasītājas mātes nāves, prasītāja pieņēmusi mantojumu – mājīpašumu /adrese/. Prasītāja kā /pers. D/ /dēls/ dēla mantiniece ir pieprasījusi mantojamo zemi, bet nepierādot dokumentāli savu radniecību ar bijušo zemes īpašnieku līdz šim laikam nav atguvusi īpašuma tiesības uz zemi.

No Latvijas Nacionālā arhīva 2014.gada izziņas Nr.8.2-4/V-403a par īpašuma piederību secināms, ka Madonas rajona Dzelzavas ciema saimniecību uzskaites grāmatā 1956. - 1958.gadā reģistrēta saimniecība /mājas nosaukums/. Ierakstā par ģimenes galvu reģistrēts /pers. D/ /dēls/ dēls. Ģimenes locekļu saraksts: /pers. D/ /dēls/ dēls (dzimšanas gads 1869.gads) ģimenes galva, miris 1957.gada oktobrī; /pers. I/ meita (dzimšanas gads 1988.gads), sieva.

Prasītāja lietā iesniegusi Madonas novada Dzimtsarakstu nodaļas 2014.gada 20.maija izziņu Nr.71.2-16/266, kas apliecina, ka /pers. D/ miris 1957.gada 18.oktobrī, Dzimtsarakstu nodaļa apliecinājusi, ka /pers. I/, dzimusi 1888.gada 20.aprīlī mirusi 1965.gada 28.septembrī. Madonas novada Dzimtsarakstu nodaļa 2011.gada 5.jūlija izziņā Nr.3.2/160 par dzimšanas fakta reģistrāciju apliecinājusi, ka Cesvaines ev-luterāņu draudzes 1915.gada dzimšanas reģistrā izdarīts ieraksts Nr.34, 1915.gada 23.martā dzimusi /pers. L/, vecāki /pers. D vecāki/ un /pers. AD/ dzimusi /uzvārds/. No Madonas novada Dzimtsarakstu nodaļas 2011.gada 5.jūlija

izrakstiem no laulību reģistra Nr.3.8/121 un Nr.3.8/122 /pers. L/ noslēgusi laulību ar /pers. P/ 1939.gada 10.aprīlī, un /pers. S/ 1947.gada 2.maijā.

No dzimšanas apliecības, kas izdota 1942.gada 12.februārī Madonas rajona Civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļā, secināms, ka 1955.gada 3.decembrī dzimusi /pers. U/, kā viņas vecāki norādīti /pers. S/ un /pers. K/. No lietā esošās laulības noslēgšanas apliecības secināms, ka 1983.gada 31.decembrī /pers. U/ noslēgusi laulību ar /pers. V/. Pēc laulības noslēgšanas /pers. U/ piešķirts uzvārds – /uzvārds/.

Tiesa atzīst, ka ar iepriekš minētajiem rakstveida pierādījumiem ir pietiekami pierādīts, ka prasītāja ir bijušās zemes /mājas nosaukums/ Dzelzavas pagastā, Madonas novadā īpašnieka /pers. D/, dzimis 1869.gadā, mazmeita.

Ar Madonas rajona Dzelzavas pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 11.sesijas 1991.gada 18.decembra lēmumu Nr.3 prasītājai pastāvīgā lietošanā piešķirta zeme 2 hektāru plātībā pie mājām /mājas nosaukums/, kas ierādīta dabā, veikta zemes uzmērīšana 1,9 hektāri un izgatavots zemes robežu plāns zemes vienībai. Ar Madonas rajona Dzelzavas pagasta Zemes komisijas 1996.gada 10.septembra lēmumu Nr.5.6. noraidīta prasītājas īpašuma tiesību atjaunošana uz Madonas rajona Dzelzavas pagasta /mājas nosaukums/ mājas zemi. 2014.gada 27.augustā Madonas novada dome lēmusi izbeigt zemes pastāvīgās lietošanas tiesības prasītājai uz lietošanā nodoto zemes vienību. Madonas novada pašvaldība un prasītāja 2014.gada 15.septebrī noslēgušas lauku apvidus zemes nomas līgumu Nr.2.4.7./69-14 ar ko pašvaldība nodevusi lietošanā prasītājai zemes vienību 1,9 hektāru platība, kadastra apzīmējums /numurs C/, kas atrodas pašvaldības tiesiskajā valdījumā.

Tādejādi tiesas ieskatā, saskaņā ar tiesas aplūkotām speciālām tiesību normām ir pamats atzīt prasītājai īpašuma tiesības uz zemes īpašumu /mājas nosaukums/ Dzelzavas pagastā, Madonas novadā, 1,9 hektāru platībā, kadastra apzīmējums /numurs C/.

Tiesa neuzskata Madonas novada pašvaldības lēmumu ar ko prasītājai izbeigtas pastāvīgās lietošanas tiesības uz zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /numurs C/, par šķērsli, lai ar tiesas spriedumu atjaunotu prasītājai īpašuma tiesības uz konkrēto zemes īpašumu. Tā kā tiesā nav celta prasība par pašvaldības lēmuma atcelšanu, tad tiesa nevar pārkāpt prasības priekšmetu un tiesas spriedums jebkurā gadījumā veido jaunu tiesisko noregulējumu, kuram ir augstāks juridiskais spēks un kas atceļ iepriekšējo tiesisko situāciju.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmajai daļai tiesa piedzen no atbildētāja valsts ienākumos tiesas izdevumus proporcionāli apmierinātajai daļai, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots.

No minētas likuma normas secināms, ka konkrētajā gadījumā visi tiesas izdevumi būtu piespriežami no atbildētājiem. Taču tiesa uzskata, atbildētāji nav tieši veikuši prasītājas tiesību vai interešu aizskārumu – nav likti šķēršļi prasītājas īpašumu tiesību atzīšanai uz nekustamo īpašumu, kamdēļ tiesas izdevumus no atbildētājiem tiesa nepiedzen.

Rezolutīvā daļa

Tiesa, vadoties pēc Civilprocesa likuma 190. un 193.panta,

nosprieda

prasību apmierināt pilnībā.

Atjaunot /pers. C/, personas kods /personas kods/, īpašuma tiesības uz mantojamo zemi /mājas nosaukums/ Dzelzavas pagastā, Madonas novadā, 1,9 hektāru platībā, kadastra apzīmējums /numurs C/.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā no tā pasludināšanas Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Vidzemes rajona tiesā.

Sprieduma pieejamības datums 2018.gada 10.septembris, kas uzskatāms par sprieduma pasludināšanas datumu.

Tiesnese A.Grīnberga